

VED DØDSFALD

FØR
VED
OG EFTER

Før dødsfaldet

”Et dokument til mine Kære”, eller måske bedre kendt som ”Min sidste vilje” – En stor hjælp til dem der står tilbage.

Når et menneske dør, er der pludselig en hel masse ting, der skal tages stilling til og beslutning om. Og alle, der har stået i situationen, ved, at man gerne vil gøre det så rigtig og så varmt og personligt som muligt.

Har man nu selv noteret sine ønsker ned, har man gjort sine Kære en kæmpe tjeneste. Det er til stor hjælp, når der findes et dokument med afdødes ønsker.

Det kan bl.a. indeholde:

- Skal der være højtidelighed?
- Begraves eller kremeres?
- Skal der medvirke en præst?
- Hvilken kiste?
- Eget tøj og sengetøj?
- Hvilken urne?
- Hvilken kirkegård, og gravstedstype?
- Skal asken spredes over vand?
- Skal der annonce i avisen?
- Hvilke blomster?
- Hvilke salmer, sange eller ønske om musikstykke?
- Skal der afholdes mindesamvær?

Der findes mange forskellige versioner af sådanne dokumenter, men ønsker, der er nedskrevet og underskrevet, uanset på hvad, bør som udgangspunkt respekteres.

Har man skrevet sine ønsker ned, er det en god ide at give en kopi til en af sine pårørende eller fortælle, hvor dokumentet er at finde, når dagen kommer.

Ikke juridisk bindende

Et dokument, som beskrevet ovenfor, er IKKE juridisk bindende, som et testamente er!

De efterladte kan kun opfylde ønskerne, hvis de ikke overstiger de økonomiske midler, der er til rådighed, og når de er mulige at gennemføre ud fra gældende regler og love og er etisk korrekt. Se mere herom i afsnittet "Ved dødsfaldet" side 9.

Det er den, der bestiller begravelsen, som hæfter herfor.

Afdødes bankkonti bliver spærret, så det kan også være hensigtsmæssigt som samboende i tide at få oprettet hver sin konto.

Mange tror fejlagtig, at det er gratis at blive begravet på "de ukendtes" også kaldet fælleplæne.

Det er det ikke. Kirkegårdene i Danmark drives, så de er udgiftsneutrale, altså hviler i sig selv. Det betyder også, at der kan være stor forskel på priserne rundt om i landet. Ligesom der også kan være stor forskel på hvilke gravstedstyper, kirkegården kan tilbyde.

Men spørg graveren eller kirkegårdslederen det pågældende sted.

Testamente

Vil du være helt sikker på hvem, der skal arve sølvtøjet og din formue, skal det skrives i et testamente.

Det kan også være, du ønsker at give noget af din formue til velgørenhed.

Arveloven er kompliceret, og fordelingen af arv afhænger af, om afdøde var gift, havde børn fra tidligere forhold osv. osv.

Der er flere former for testamente, men det sikreste er det, vi kender som Notartestamente. Det der gemmes i centralregistret for testamenter, og som kommer frem den dag, dødsfaldet er blevet anmeldt.

Notartestamentet skal laves ved en advokat! Og er juridisk bindende!

Andre typer af testamenter kan nævnes:

- Vidnetestamente
- Børnetestamente
- Nødtestamente
- Behandlingstestamente
- Plejetestamente.

På Borger. dk kan der læses meget mere om de forskellige typer.

Det er jo ikke kun de efterladte, man skal tænke på i tide. Man skal også tænke på sig selv. Hvordan er du stillet, hvis det er dig, der pludselig står alene tilbage?

Et testamente er jo især vigtig, hvis samboende ikke er gift med hinanden. Dine, mine, fælles børn, virksomhed, særeje osv. osv.

Fremtidsfuldmagt

En fremtidsfuldmagt er en fuldmagt givet til en af dine nærmeste, som med den får lov til at handle på dine vegne, hvis du bli'r ude af stand til at tage vare på dig selv. Det kan være for en kortere periode, eller det kan være resten af dit liv.

Konen kan måske ikke sælge huset og flytte i noget mindre, da manden er blevet dement og bor på plejehjem og er ude af stand til at skrive under på papirerne.

Der er rigtig mange, der på internettet tilbyder hjælp til at lave fremtidsfuldmagter.

Er du i tvivl, så spørg din advokat.

Digital arv

Vi har efterhånden også alle sammen en masse elektroniske data, som vi efterlader os. Billeder, e-mails, dokumenter, hjemmesider og profiler på sociale medier osv. osv.

Alt dette betegnes digital arv.

Hvem kan få adgang til denne arv?

Hvis man vil være helt sikker på, at ens efterladte kan få adgang til disse dokumenter, som f. eks kunne være familiefoto, skal man skrive sine koder ned, så de er tilgængelige den dag, man ikke er her længere. Det være sig koder til e-Boks, Facebook, mobiltelefon, google osv. osv.

Dine efterladte kan ikke rent juridisk gøre krav på at få adgang til disse oplysninger.

Er disse koder ikke tilgængelige, vil noget af vores digitale arv være tabt, mens andet, ad kringlede veje, kan tilvejebringes.

Nogle steder kan man dele adgang med andre eller sætte en person på,

som således har ret til at lukke ned eller gøre, hvad der skal gøres, når du er død (Eftermælekontakt).

Landsforeningen Liv og død har pjecer, der fortæller meget mere om emnet.

Organdonation

Det kan også være en stor hjælp for de efterladte, hvis man selv har taget stilling til evt. organdonation.

Fra man er 15 år, kan man selv bestemme, om man vil tillade organdonation i tilfælde af hjernedød.

Har man ikke taget stilling, er det de efterladtes lod.

Man kan tilkendegive sin holdning til organdonation i Donorregistret ved at udfylde donorkort, som man skal bære på sig.

Desuden bør man fortælle sine nærmeste om sin holdning.

Man kan give tilladelse til fuld donation eller begrænset, som man nu synes.

Du kan læse meget mere og evt. tilmelde dig på *Dansk center for Organndonations hjemmeside.*

De allerfleste kan efter deres død donere hornhinder. Dvs. at de er brugbare, når blot de er taget ud indenfor 72 timer efter dødstidspunktet.

Donation til medicinsk forskning

Alle personer, der er fyldt 18 år, kan donere deres afdøde krop til medicinsk forskning.

Der er tre steder i Danmark, hvor dette finder sted:

Århus Universitet, Institut for Biomedicin
Syddansk Universitet, Institut for Molekulær Medicin – Campus
Københavns Universitet, Institut for Cellulær og Molekylær Medicin

Ønsker man at donere sin krop til donationsordningen, skal man tage kontakt til det Institut, der ligger i ens landsdel. De har de dokumenter, der skal udfyldes.

Det anbefales, at man fortæller om donationen til ens nærmeste, da instituttet helst vil modtage afdøde senest fire døgn efter dødsfaldet. Der kan

således godt afholdes en højtidelighed, hvor man tager afsked med afdøde. Instituttet kan beholde kroppen i op til to år efter dødsfaldet.

Bedemanden klarer i samråd med Instituttet transport af afdøde, ligesom de giver besked om, hvornår begravelse eller urnenedsættelse kan finde sted.

Obduktion

En obduktion er en undersøgelse af en afdød persons indre organer. Når man er fyldt 18 år, kan man selv tage stilling til, om man vil tillade obduktion efter sin død.

Har man ikke taget stilling, vil de nærmeste pårørende blive bedt om at tage stilling.

Der skelnes rent lovmæssigt mellem to forskellige slags obduktioner:

Retslægelig obduktion:

Uventede dødsfald og dødfundne giver ofte anledning til retslægelig obduktion, ligesom retslægelig obduktioner foretages, når dødsfaldet skyldes noget strafbart eller, når dødsårsagen ikke er fundet ved ligsynet.

Ingen kan modsætte sig en retslægelig obduktion, da den skal sikre korrekte afgørelser i det retslige system.

Lægevidenskabelig obduktion:

Det er den obduktion, man kan give tilladelse til eller modsætte sig.

Den obduktion, der er med til at gøre lægevidenskaben klogere.

Pasning af døende i hjemmet

Man kan som nær slægtning eller ven til en døende søge om orlov til at passe vedkommende i eget hjem.

Man skal søge i den kommune, hvor plejeforholdet finder sted.

Vederlaget gives 14 dage efter dødsfaldet. Det stoppes ikke ved kortere indlæggelser, men kommer den syge på hospice eller flytter i plejebolig, ophører ydelsen.

Der må fortsat ydes hjælp, praktisk hjælp og sygepleje fra kommunen, selv om der er en nærtstående, der har plejeorlov.

Begravelsesopsparing

Det er muligt at spare op til sin egen begravelse/bisættelse.

Det kan gøres på flere måder.

Man kan lave en konto i eget pengeinstitut. Her vil pengene stadig tælle med i formuen og vil ikke være kreditorbeskyttet.

Man kan betale ind til en af de etablerede ordninger ved Elysium Begravelsesopsparing eller Begravelseskassen Danmark, hvor der er nogle fordele, men også ting man skal være opmærksom på i forhold til, hvor meget der kan indbetales, og hvor meget der kommer til udbetaling igen.

Se mere på de pågældende opsparingers hjemmeside.

Ved dødsfaldet

Når man har mistet en af sine Kære, er der pludselig en lang række praktiske ting, der skal gøres. Beslutninger der skal tages. Her er det en stor fordel, hvis afdøde har efterladt sig noget på skrift eller måske blot fortalt, hvad han eller hun ønsker.

Det kan virke ganske uoverskueligt, når man, samtidig med at man er ked af det, skal ordne alt det praktiske. Derfor vælger de fleste at kontakte den lokale bedemand, som kan være behjælpelig med at få alt det praktiske på plads omkring dødsfaldet.

Der er rigtig mange begravelsesforretninger at vælge imellem. Rigtig mange der annoncerer med faste priser og gør det selv løsninger på nettet. Vær vågen! Hvor meget er med i prisen og hvor meget kommer som tillæg?

Det samme når man søger på nettet efter sin lokale bedemand. Mange betaler sig til at ligge øverst i søgefeltet som annonce og kommer frem som om de er den lokale bedemand, men det viser sig måske at være et firma med hjemsted i den anden ende af landet.

Det er vigtigt, at man tager sig tiden, således at man får taget de rigtige beslutninger, da det jo ikke kan gøres om.

Her har vi heldigvis en masse ritualer, som hjælper os, uanset hvad vi tror på. Vi tænder lys, vi hejser flag, vi synger ud, vi følger rustvognen, kører måske forbi hjemmet. Skriver breve til afdøde, laver tegninger og perleplader, giver strikketøjet eller spillekortene med…

Der er mange love og regler, der skal overholdes, MEN rigtig meget kan faktisk lade sig arrangere. Så i stedet for at tænke, at det nok ikke er tilladt, så spørg!

Dødsattest:

Ved et dødsfald skal lægen lave det, der hedder en dødsattest. Han skal konstatere, at døden er indtrådt.

Mange er af den opfattelse, at der ikke må eller kan skrives en dødsattest, før der er gået seks timer fra dødstidspunktet. Sådan var det også i ”gamle dage”. Loven blev lavet om omkring 1978. Lægen må skrive dødsattesten, når han ved ligsynet har fundet ét sikkert dødstegn.

Lægen, der har foretaget ligsynet, skal udfærdige dødsattesten på papir, men også elektronisk.

Afdøde må ikke lægges i kiste, begraves, kremeres eller føres ud af landet, før attesten er skrevet.

Har afdøde en pacemaker indopereret, skal lægen fjerne den, når han laver ligsyn.

Der må aldrig kunne rejses tvivl om, hvorvidt et menneske er død en naturlig død eller ej. I de tilfælde, hvor lægen ikke kan bekræfte, at der er tale om en naturlig død, vil politiet blive kontaktet. Det kan være dødfundne personer, selvmord, dødsfald i forlængelse af nylig indlæggelse eller pludselige uventede dødsfald. I disse tilfælde vil politi og embedslæge som oftest forlange obduktion. En obduktion, som man ikke kan modsætte sig. Det kan virke uoverskueligt og langsommeligt, men man skal huske på, at det i sidste ende er for at sikre, at alt er gået lovligt for sig.

Når dødsattesten er klar, kan der holdes begravelseshøjtidelighed. Højtideligheden skal normalt være afholdt senest 8 dage efter dødsfaldet. Dette kan umiddelbart forlænges op til 14 dage, men kommer man derudover, skal embedslægeinstitutionen give tilladelse. Dette er bedemanden behjælpelig med at søge om.

Anmeldelse af dødsfald – anmodning om begravelse/ligbrænding

Ethvert dødsfald skal anmeldes til begravelsesmyndigheden senest to dage efter dødsfaldet. Dette skal gøres elektronisk og er som oftest noget, bedemanden klarer.

Begravelsesmyndigheden er kirkekontor/sognepræst i bopælssognet. I tilfælde af at afdøde ikke har bopæl i Danmark, skal det anmeldes i hændelsessognet, altså der hvor dødsfaldet har fundet sted.

Dødsfaldet skal, hvad enten man er medlem af folkekirken eller ej, anmeldes til kirkekontor/sognepræst, og det også uanset, om der skal afholdes højtidelighed eller ikke.

Anmelderen vil som oftest være afdødes nærmeste pårørende. Findes der ingen familiemedlemmer, kan anmelder være en god ven eller en nabo. Er der ingen til at tage sig af anmeldelsen, har kommunen pligt til at tage over.

Som udgangspunkt er det den, der bestiller begravelsen/bisættelsen, der hæfter herfor, og man skriver under på, at det der planlægges i forhold til begravelse/bisættelse ikke er i strid med afdødes ønsker.

Er man nu "kun" nabo, kan det siges at være noget af en opgave at tage på sig. Der vil selvfølgelig altid blive betalt fra boet, altså afdødes egne penge, hvis der er nogen…. I sådanne tilfælde kan man bede kommunen om at stå som anmelder, for hvor mange kender til naboens økonomiske forhold?

Se mere under Kommunal begravelse.

Som oftest er det bedemanden, der udfylder og indsender anmodningen, hvilket skal gøres elektronisk.

I anmodningen skal det fremgå, om afdøde skal begraves eller kremeres, om der skal medvirke en præst og også tid og sted for handlingen. Ligeledes skal afdødes civilstand oplyses og hvem, der er anmelder og kontaktperson til skifteretten.

Begravelsesmyndigheden godkender anmodningen og sørger for at underrette

- Skifteret
- Folkeregister
- Kirkegård
- Præst
- Krematorium

Hvad tager bedemanden sig af:

Bedemanden kan hjælpe med at

- Anmelde dødsfaldet til begravelsesmyndigheden
- Klæde afdøde på
- Lægge afdøde i kiste/afhente afdøde
- Arrangere udsyngning
- Kontakte præst for aftale om højtidelighed
- Kontakte kirkegård mht. gravsted
- Kontakte krematorium
- Køre kisten til kapel/kirke/krematorium
- Assistere ved kirkelig handling

- Planlægge og assistere ved borgerlig handling
- Bestille blomster til kiste eller anden udsmykning
- Bestille pyntning af kirke
- Bestille annonce til avisen
- Bestille mindesamvær
- Lave salmehæfter
- Afhente urne på krematoriet og aflevere på kirkegården
- Søge begravelseshjælp hjem
- Sørge for navnetilføjelse på gravsten eller bestille ny sten
- Udarbejde prisoverslag over udgifterne ved begravelsen/bisættelsen

Der er intet krav om, at man skal benytte en bedemand.

Man må selv udføre den del af opgaverne, man synes, man magter. Spørg ind til hvad der er muligt og lovligt ift. jeres eller afdødes ønsker.

Vær opmærksom på at der kan være lejemål og abonnementer af forskellig art, som vil være godt at få opsagt så hurtig som muligt.

Hvilke papirer skal bedemanden bruge?

Noget af det første, bedemanden vil spørge om, er afdødes CPR-nummer og afdødes civilstand, altså gift, enke, fraskilt mv.

Længe har det været således, at bedemanden skulle bruge dåbs- og vielsesattest, og det står også stadig skrevet mange steder, men det er IKKE tilfældet mere. Nogle præster vil gerne se attesterne, men det er "kun" til brug for deres tale, ingen registrering.

Skal afdøde i et allerede eksisterende gravsted, kan det være hensigtsmæssigt at have nummer på gravstedet. Dog kan mange gravere klare sig med navnet på den, der ligger begravet på stedet.

Hvad skal man huske at aftale med bedemanden?

Bedemanden har en lang tjekliste, så når I sammen er igennem den, er der som regel ikke mange løse ender.

Men ting der er gode at få aftalt er:

- Tidspunkt for begravelse/ bisættelse
- Hvor skal kisten køres fra og til? Med eller uden følge?
- Er der ting der skal med i kisten? Tegninger, breve, billeder, bamser mv.

- Skal afdøde beholde sine smykker på?
- Skal afdøde iklædes eget tøj?
- Skal afdøde ligge i eget linned, dyne og pudebetræk?
- Er der nogen, der ønsker at se afdøde?

Hvad skal man huske at aftale med præsten?

- Salmevalg. 3-4 Se forslag bagerst i hæftet, eller den danske salmebog online
- Solosang eller musikstykke
- Hvem, der takker for deltagelse og evt. inviterer til mindesammenkomst
- Måske er der noget praktisk ift. at bære/køre kisten ud af kirken

Herudover skal præsten "klædes på", så han kan holde en tale om afdøde. Det er jer som pårørende, der kender afdøde bedst, og ved hjælp af foto og sjove anekdoter fra afdødes liv kan I være med til at give præsten et indtryk af, hvad det er for et menneske, han eller hun skal tale over.

Borgerlig højtidelighed:

Hvis afdøde ikke er medlem af folkekirke eller andet anerkendt trossamfund, må man tage det som udtryk for, at han/hun ikke ønsker at benytte kirken!

Men alle skal vi, når vi dør, i jorden eller have asken spredt over vand! Uanset hvad vi tror på.

Her kan bedemanden være behjælpelig med at arrangere en borgerlig begravelse/bisættelse.

Det kan være fra sygehuskapellet, kapelsalen ved krematoriet, kirkens kapel (på landet ofte meget lille) eller fra eget hjem eller egen have. Her er det helt op til de efterladte at bestemme, hvad der skal foregå.

Alt det derimellem….

Alligevel sker det af og til, at familien til ikke-medlemmer ønsker at få deres kære begravet/bisat fra en kirke.

Det er ene og alene præsten, der afgør, om det er muligt!

Nogle præster siger "ja", folkekirken er for alle, mens andre ser på, om afdøde er kommet i kirken, om afdøde er døbt og siden har meldt sig ud,

eller om afdøde tilhører et andet trossamfund og aldrig blevet meldt ind i folkekirken.

Er man ikke medlem af folkekirken, skal man betale for leje af kirken (hvis præsten har sagt ja), og man skal betale for sit gravsted. Mere herom under gravstedstyper

Det sker også, at medlemmer af folkekirken har sagt eller skrevet, at de ikke ønske en kirkelig handling/gejstlig medvirken den dag, de dør.

Er det skrevet ned, bør præsten respektere ønsket. Er det ikke skrevet, men fortalt mange gange til de efterladte, kan de skrive under på en tro og love-erklæring.

Hvis der ingen erklæringer er til stede, vil præsten/begravelsesmyndigheden tage medlemsskabet til udtryk for, at afdøde vil ind i kirken og have en præst til at medvirke. Nogle præster vil i disse tilfælde "kun" foretage jordpåkastelen.

Tid, sted og valg af præst:

Det står i lov om begravelse og ligbrænding, at begravelse/bisættelse skal finde sted senest otte dage efter dødsfaldet. Dog kan der i særlige tilfælde gå længere tid.

De fleste, der ønsker en kirkelig begravelse/bisættelse, har også et ønske til hvilken kirke og kirkegård.

Man tilhører den kirke, man betaler til.

Den folkekirke i det sogn man bor eller den frikirke, man har valgt.

Der kan være forskellige ønsker til præst og kirke på kryds og tværs af sognegrænserne. Disse ønsker kan IKKE altid opfyldes, men har man gjort sit forarbejde, er der større chancer.

Ønsker man handling fra kirken i nabosognet, fordi det er der, man har gået i kirke, eller der man har boet de fleste år af sit liv, vil det ofte kunne arrangeres. Altså, når der er en god grund til tingene.

Anderledes ser det ud, når der er ønske om en bestemt præst. Man vil gerne bruge sin "egen" kirke, men ønsker præsten fra nabosognet. Det går præsten som regel ikke med til. Præsterne har deres "egne" kirker og den afløsningsturnus, der nu er.

Vil man sikre sig en bestemt præst, kan man gøre det, der hedder at "løse sognebånd". Det søger man om ved den præst, man ønsker at bruge og

tilhører således hans sognebørn. Sognepræsten, hvortil man søger, vil som oftest have en begrundelse for ansøgningen og har ikke pligt til at imødekomme den.

Se evt. mere herom på kirkeministeriets hjemmeside.

Kommunal begravelse/bisættelse:

Hvis der ingen nære pårørende er til afdøde, er det bopælskommunen, der skal anmelde dødsfaldet og afholde udgifterne. I sådanne tilfælde vil det være kommunen, som bestemmer, hvordan begravelsen skal foregå. Har afdøde skrevet "min sidste vilje", vil dette i videst muligt omfang blive opfyldt. Afhængig af afdødes formue. Er der intet skrevet og ingen, der kender til afdødes ønsker, bliver han/hun kremeret og nedsat i anonym fællesplæne.

Er man medlem af folkekirken, har man ret til en folkekirkelig begravelse/bisættelse. Det vil sige en præst, der foretager jordpåkastelse, beder fadervor og lyser velsignelsen.

Kirkegård og gravsted:

Kirkegårdene i Danmark, både de der hører under folkekirken og de kommunale, er for alle, uanset om man er medlem af folkekirken eller ej.

Prisen for erhvervelse af gravsted kan være forskellig fra sted til sted og vil også afhænge af, om man er medlem af folkekirken eller ej. Men som regel er det, der betales for, vedligehold, altså rengøring af gravstedet.

Se gravstedstyper

Der er mange forskellige muligheder, når man skal vælge gravsted. Lige fra det traditionelle gravsted til det helt anonyme.

De fleste danske kirkegårde kan tilbyde flere forskellige typer til såvel kister som urner.

Når en kiste begraves i et gravsted, er fredningstiden (den tid der skal gå, før gravstedet kan bruges igen) 20-30 år.

Hvor det er en urne, der sættes i jorden, er fredningstiden oftest 10 år, nogle få steder helt op til 20 år.

Gravstedstyper:

De allerfleste kirkegårde har forskellige typer af gravsted til både kister og urner:

Det traditionelle med hæk omkring, som man selv må passe og pleje og sætte sit præg på i forhold til kirkegårdens vedtægter.

Der er den anonyme fællesplæne, måske bedre kendt som "de ukendtes". Et område, som oftest med græs og en stor fælles mindesten med plads til at lægge blomster. Her SKAL man betale for vedligehold i hele fredningsperioden på en gang.

Mange kirkegårde har plænegrave. Enten med en opretstående sten med et lille bed foran eller plænegrave med en sten, der ligger i græsset. Disse typer er også med tvungen vedligeholdelse, dvs. at det er kirkegårdens personale, der passer gravstedet, som man så SKAL betale for på forhånd, altså hele fredningsperioden.

Andre steder har man udlagt et område som "skovkirkegård", hvor der kan være forskellig beplantning og forskellige regler for mindeplader. Her vil man også skulle betale for at få passet i hele fredningstiden.

SPØRG DIG FOR VED DIN KIRKE!

Urner kan også:

Urner kan sættes i et kolumbarium, der er et rum beregnet til at stille urner i. Eller sættes i en urnemur, hvor urnen stilles på en hylde inde bag en stenplade, hvorpå man kan skrive afdødes navn, ganske som på en gravsten.

Urner kan nedsættes på en skovbegravelsesplads. En begravelsesplads der anlægges i naturen og således ikke i indviet jord, men dog godkendt. Se mere på Skovbegravelse.nu

Alle steder er der regler for, hvordan og hvor meget der må laves ift mindesmærke.

Urner kan begraves hjemme i haven eller ude på den allerbedste udsigtspost, så længe haven eller marken er stor nok, dvs. 5000m2. Hertil skal dog søges om tilladelse i Stiftet, og efterfølgende skal det tinglyses. En tinglysning der varer i 10 år.

Urner må IKKE dumpes i havet, men asken må spredes over åbent vand, dvs. hav eller fjord. Der laves urner, der er beregnet til askespredning. Det

skal foregå sømmeligt. Man skal minimum 200 meter ud på vandet. Det er IKKE tilladt at sprede asken fra kysten eller fra en bro. Urnen må IKKE dumpes i vandet, efter den er tømt !

Ønsker man sin aske spredt over havet, skal man helst have efterladt sig et dokument, hvori det står.

De efterladte kan udfylde en tro og love-erklæring herpå, hvis de ved, at det var afdødes udtrykkelige ønske.

Aske må IKKE spredes i skoven, på heden, eller hvor man kunne ønske sig. KUN over åbent vand!

Deling af asken:

Man kan søge om at få asken delt. Måske fordi man ønsker den ene del spredt over havet og den andel del nedsat på kirkegården. Eller måske den ene del spredt over havet eller begravet i Danmark, og den anden del begravet i udlandet. Igen lettest at få gennemført, når afdøde selv har ytret ønske herom.

I Danmark er det ikke tilladt at opbevare urner med aske i hjemmet! Urner på kaminhylden hører kun til på film her i landet.

Dødsfald i udlandet:

Det allervigtigste at orientere om er, at hverken det gule eller blå sygesikringsbevis dækker udgifter til hjemtransport, når en afdød skal hjem fra udlandet. En rejseforsikring dækker muligvis hjemtransport af kiste eller urne.

Er der tale om en rejse i forbindelse med arbejde, bør arbejdsgiver have en forsikring, der dækker.

Hvis afdøde skal hjem i kiste, skal den afdøde have et "ligpas". Et dokument der dokumenterer, at transporten sker forsvarligt.

Der er en lang række offentlige instanser, der skal inddrages, og papirer der skal laves. Dels af lokal bedemand i landet, hvor dødsfaldet er sket, og dels af en bedemand hjemme, hvor afdøde skal begraves.

Det vil altid være billigere at få en urne hjem, frem for en kiste.

Hvem dækker udgifterne ved begravelsen?

Det er som udgangspunkt den, der bestiller begravelsen/bisættelsen hos bedemanden, der også hæfter for udgiften hertil.

Ofte lader man boet betale, men hvis der nu ikke er penge nok i boet, vil regningen gå videre til den, der står som dødsanmelder, den der skrev under på papirerne hos bedemanden.

Da det er meget individuelt, hvilke ønsker man har i forbindelse med højtideligheden, er det ikke muligt at give en fast pris. Man betaler for det, man bestiller.

Der må påregnes udgifter til gravkastning, beplantning, vedligeholdelse mv. samt til begravelsesforretningen.

Bedemanden vil naturligvis være i stand til at give et prisoverslag ud fra de ting, der aftales. Som før nævnt, vil det være en god ide at kontakte graveren, som også i løbet af kort tid kan lave udregning på udgifterne på kirkegården.

Hvis der ingen midler er i boet til at betale med, og ingen andre vil påtage sig opgaven, skal kommunen, hvor afdøde boede, tage sig af sagen. Kommunen sender så efterfølgende anmodning om udlæg i boet efter afdøde til skifteretten. Se kommunal begravelse

Økonomi / begravelseshjælp:

Hvis afdøde havde ret til dansk sygesikring, vil der også kunne søges om begravelseshjælp fra det offentlige.

Det er Udbetaling Danmark, der udbetaler evt. begravelseshjælp.

Ofte er det bedemanden, der søger hjælpen hjem.

Begravelseshjælpens størrelse beregnes ud fra afdødes og dennes evt. ægtefælle samlede formue.

Alle under 18 år er berettiget til hjælp

Alle født før 1. april 1957 er berettiget til kr 1050,- (måske mere, se ovenfor)

Formueberegningen er på dødsdagen. De oplysninger, Udbetaling Danmark skal bruge, svarer til de oplysninger, skifteretten skal bruge. Aktiver og passiver

Udbetaling Danmark udbetaler den evt. forhøjede hjælp, når de har modtaget dokumentation for afdødes økonomiske forhold (Skifteretsattest)

Øvrige tilskud/ forsikring/ pensioner

Var den afdøde medlem af Sygesikringen Danmark i gr 1 eller 2, er her et lille tilskud at få.

Enkelte fagforeninger udbetaler et engangsbeløb i begravelseshjælp til de efterladte.

Mange har tegnet forsikringer gennem fagforening, pengeinstitut eller forsikringsselskab. Hvorvidt disse kommer til udbetaling, kommer an på omstændighederne omkring dødsfaldet og det, der er "skrevet med småt" i aftalerne.

Har afdøde tegnet pensions-, kapital- eller ratepensionsordninger, anbefales det at kontakte pengeinstitut, forsikringsselskab og pensionskasser for at høre, hvilke betingelser der er for at få dem udbetalt.

Når en person, der modtager pension, dør, bliver pensionen stoppet, og der kommer en opgørelse senere.

Efterlevelsespension udbetales til ægtefælle/samlever, når begge modtager pension, i en periode på tre måneder efter dødsfaldet. Kun grundbeløbet. Efter de tre måneder vil efterladtes pension ændres.

Efterlevelseshjælp er et engangsbeløb, afdødes ægtefælle eller samlever kan søge. Man skal have boet sammen i minimum tre år, og hjælpen er formueafhængig. Kan evt udbetales som lån.

Når afdøde er under 18 år:

Alle, der dør, før de er fyldt 18 år, er berettiget til en højere begravelseshjælp. Beløbet reguleres hvert år og kan findes på Borger.dk eller også kan jeres lokale bedemand oplyse herom.

Er der tale om et for tidligt født barn, skelner man ved 22. uge mellem abort og dødfødt. Disse børn får ikke et personnummer, men bliver registreret via forældrenes personnumre.

Var barnet levende ved fødslen, har det fået et personnummer.

Når forældre vælger at begrave/bisætte deres barn, er de berettiget til begravelseshjælp, uanset om det er før eller efter 22. uge.

Det kan være godt og til stor hjælp at kontakte en bedemand, men vær dog opmærksom på, at der er rigtig meget, I som forældre gerne selv må gøre. Spørg bedemanden.

Tiden efter

Skifteretten:

Når en person dør, bliver skifteretten inddraget.

Skifteretten er den myndighed, som tager stilling til, hvad der skal ske med afdødes bo. "Hvorfor nu det, det kan vi sagtens selv finde ud af!?"

Der er givetvis mange, der nemt enes om at få ting og penge delt mellem sig, men der er ligeså mange, der ikke kan.

Arveloven er alt for omfattende at komme ind på her, men har man ikke lavet et testamente, der beskriver, hvordan arven skal deles, så er det loven, der gælder.

Skifteretten får automatisk besked om dødsfaldet og retter henvendelse til den person, der skrev under på dødsanmeldelsen hos bedemanden. (Anmelder)

Anmelder alene kan ikke afgøre, hvordan boet skal behandles. Det skal alle arvinger være enige om, så enten møder alle mand op, eller også giver man anmelder fuldmagt (skiftefuldmagt) til at ordne tingene.

Må man rydde op/tømme bolig?

Nej! Det må man faktisk ikke. Skifteretten kan give tilladelse hertil, hvis arvingerne er enige.

Ofte bliver pårørende bedt om at tømme plejebolig ganske hurtig efter dødsfaldet. Skal det gøres rigtig, skal tingene opmagasineres indtil, der foreligger en skifteretsattest, og først herefter må der deles.

Man må heller ikke bruge af afdødes penge, hverken kontanter eller hæve på konti. Mest almindeligt er også, at afdødes konti bliver spærret. Ligeledes bør man ikke betale afdødes regninger.

Skifteretten tillader som oftest, at man bruger afdødes midler til at betale begravelsesudgifterne med. Mange pengeinstitutter er behjælpelige med at betale disse regninger.

Hvilke oplysninger skal skifteretten bruge?

Nu om dage er det mest almindeligt, at skifteretten klarer møderne pr. telefon.

Vær dog opmærksom på, at de ikke bare ringer, men at mødet er berammet til et bestemt tidspunkt! ***Vigtigt er også at pointere at skifteretten aldrig spørger om nem-id, kontonummer eller giver kontonummer til at overføre til!***

Skifteretten vil vide:

- Er der lavet testamente?
- Hvem er arvinger?
- Afdødes økonomiske forhold, og ægtefælle/samlevers økonomiske forhold.
- Begravelsesomkostningerne

Ud fra dette vil skifteretten vejlede om valg af skifteform og hjælper evt. med at udfylde blanketter

Det er klart, at jo mere der er i et bo, jo længere tid tager det, inden det er gjort op. Der kan være hus, båd, bil og sommerhus, der skal sælges, inden man kan komme videre. I sådanne tilfælde vil man nok rådføre sig med en advokat.

Når skifteretten har tingene på plads, laver de en skifteretsattest. Skifteretsattesten er anmelderens bevis for, at man kan bestemme over afdødes bo.

Når skifteretten har afsluttet boet, skal der betales retsafgift og eventuel boafgift. Boafgiften afhænger bl.a. af, hvem der skal arve.

Digital arv:

Se side 5.

Børn

Skal børnene med til begravelse? Skal de se "Bedste" i kisten?
I gamle dage var døden en helt naturlig del af livet. Når der var dødsfald i en familie, blev afdøde lagt i kiste og forblev i hjemmet til begravelsesdagen. Alle, der kendte den afdøde, blev budt til at komme og se afdøde og tage afsked. Både store og små. Senere er vi blevet mere fremmede overfor døden. Måske det sker i takt med, at mange dør på sygehuset. Børn deltager ikke, man "skåner" dem for døden.

Heldigvis har det ændret sig, om end døden stadig er lidt tabubelagt.

Men at skåne børn ved at lade være med at inddrage dem går ikke i dag. Man skal huske, "at små gryder også har ører." De hører og ser meget mere, end vi måske tror.

Derfor skal de involveres og have sandheden at vide. Måske ikke "råt for usødet", men sandheden.

Hvis de får at vide, at Bedstefar sover, ja så vågner han vel igen….? Så vælg dine ord med omhu…

Når børn er med og ser det, vi som forældre ser, er det let at snakke om. Men hvad børn ikke ser, laver de deres egne fantasibiller på, og de er med garanti meget anderledes end virkeligheden! "Jens, Oldefar er død!" Jens: "ER han død, hvem har skudt ham?"

Men selvfølgelig skal man ikke tvinge hverken børn eller voksne til noget, de ikke ønsker, men en god snak om, hvad det er der sker og skal ske, giver tryghed.

Vi voksne kunne lære meget af børnene.

Børn er umiddelbare, de spørger om det, der ligger dem på sinde, og de tør at vise deres følelser. De går hurtig ind og ud af sorgen. Er meget rationelle. "Hvem skal nu sove i bedstefars seng? " "Skal du have en ny mand?" osv osv.

Der findes mange rigtig gode bøger til børn.

Jammerbugt Bedemand har sammen med fem andre begravelsesforretninger lavet bogen: "Det er GULD værd at tale med en voksen." Bogen kan fås ved henvendelse til os.

Sorg

”Sorg er ikke en tunnel, man skal igennem, men et ”landskab” man skal leve i!”

Mange efterladte bliver desværre stadig mødt med sætningen: ”Nu må du da se at komme videre, det er jo længe siden…” Tak, tak, det lyder godt nok nemt… men det er ved dødsfald, som alt andet her i livet, at kun den ved, hvor skoen trykker, som har den på!

Og tab og sorg er ikke noget, man bare lige kommer over, og det er heller ikke noget, der kan gradbøjes i forhold til alder, sygdom og hvad ellers folk kan finde på. Sorgen er din, og ingen kan eller skal tage den fra dig.

Der findes rigtig, rigtig mange bøger om emnet.

Sorggrupper:

I en sorggruppe er der mulighed for at mødes med ligesindede, uanset om man er barn eller voksen. Nogen der har mistet, eller har livstruende sygdom tæt på. En sorggruppe kan være mange ting. Fra organiserede grupper via f.eks. Kræftens Bekæmpelse eller den lokale præst, men det kan også være tre, fire enker, der har fundet glæde i at gå ture sammen eller lave mad. Det ene er ikke mere rigtigt end det andet.

Der er hjælp af finde på Sorglinjen og hos læge og psykolog. MEN det er vigtigt at huske på, at sorg, som udgangspunkt, ikke er en sygdom. Det kan og skal ikke fikses på rekordtid. Det er et livsvilkår. Noget man skal lære at forlige sig med og leve videre med.

Vi er som mennesker meget forskellige i forhold til, hvordan vi mindes. Nogle har stor glæde af at komme på kirkegården, mens andre mindes ved at gå med afdødes smykker. Det ene er ikke mere rigtig end det andet.

Mærkedage og højtider vil altid være hårde dage. At lade som ingenting og blot lade dagen passere, er det værste, man kan gøre. Tænd et lys, sæt en blomst, snak, fortæl en god historie. Et god latter er meget forløsende. Og husk, det jo heller ikke forbudt at græde.

Alle har vi brug for at tale om vore døde. De er jo ikke glemt, blot fordi de ikke er blandt os mere.

Forslag til salmer

	Dds:
Altid frejdig, når du går	784
Befal du dine veje	36
Bliv hos os, når dagen hælder	773
Blomstre som en rosengård	78
Dejlig er jorden	121
Den signede dag med fryd vi ser	402
Det dufter lysegrønt af græs	725
Det er så yndigt at følges ad	703
Du gav mig, o Herre	728
Du, Herre Krist	52
Du, som gir os liv og gør os glade	369
Du, som har tændt millioner	787
Dybt hælder året i sin gang	732
En rose så jeg skyde	117
Fred hviler over land og by	778
Herre Gud! Dit dyre navn og ære	7
Hil dig, Frelser og Forsoner	192
I østen stiger solen op	749
Ingen er så tryg i fare	49
Jeg er i Herrens hænder	51
Jeg er træt og går til ro	770
Jesus, kom dog nær til mig	680
Kirkeklokke! mellem ædle malme	783
Lille Guds barn, hvad skader dig	41
Lyksalig, lyksalig	779
Lysets engel går med glans	747
Morgenstund	752
Nu falmer skoven trindt om land	729
Nu går solen sin vej	786
Nu står der skum fra bølgetop	731
Nu takker alle Gud	11
Nu titte til hinanden	750
Nærmere, Gud, til dig	26

Når den jeg har elsket er borte ..... (i tillægget)
Op, al den ting, som Gud har gjort 15
Se, nu stiger solen af havets skød 754
Spænd over os dit himmelsejl 29
Til himlene rækker 31
Tænk, at livet 14
Under dine vingers skygge 50
Vi pløjed og vi så'de 730
Vær du mig nær 541

Forslag til sange

Amazing Grace .....
Blæsten går frisk .....
Danmark, nu blunder den lyse nat .....
De nære ting .....
Der er noget i luften .....
Det er forår. Alting klippes ned .....
Det er hvidt herude .....
Det er i dag et vejr, et solskinsvejr .....
Det haver så nyligen regnet .....
Du kom med alt det, der var dig .....
En lærke letted, og tusind fulgte .....
En forårsdag .....
Et hav der vugger sig til ro nu .....
Fuglene letter .....
Hvem kan sejle foruden vind .....
I skovens dybe, stille ro .....
I sne står urt og busk i skjul .....
Jeg elsker den brogede verden .....
Han Herred Sangen .....
Hvor du sætter din fod .....
Kom, maj, du søde milde .....
Kun en dag, et øjeblik ad gangen .....

Kære linedanser
Livstræet
Må din vej gå dig i møde
En dejlig dag
Nu er det længe siden
Nu er jord og himmel stille
Om lidt blir her stille
Septembers himmel er så blå
Sig månen langsomt hæver
Skuld gammel venskab rejn forgo
Som en herlig guddomskilde
Som solskin over mark og hav
Stille, hjerte, sol går ned
Velkommen, lærkelil

Børnesange

Elefantens vuggevise
Jeg ved en lærkerede
Lille Peter Edderkop
Mariehønen Evigglad
Rapanden Rasmus
Solen er så rød, mor

Husk altid at hvad der skal synges i kirken, skal aftales med præsten.

JAMMERBUGT BEDEMAND

Omsorg, etik og god service
TELEFON 98 20 44 44
WWW. JAMMERBUGT-BEDEMAND.DK